

MÜCBİR SEBEP İLAN EDİLEN YERLERDE BULUNAN MÜKELLEFLERE İLİŞKİN KARŞIT İNCELEMELER

ÖZET

Yeminli mali müşavirlerce düzenlenecek tasdik raporlarında, mücbir sebep ilan edilen yerlerdeki mükellefler nezdinde yapılacak karşıt incelemelerde, söz konusu mükelleflerin defter ve belgelerinin zayi olduğuna ilişkin zayi belgesinin bulunması halinde, zayi olan defter ve belgelerin ait olduğu dönemlere ilişkin karşıt inceleme tutanağı aranmayacaktır.

Katma Değer Vergisi iadelerinde yapılacak karşıt incelemelerde, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliğlerinde yer alan esaslar çerçevesinde %80 oranının hesaplanmasında öncelikle mücbir sebep ilan edilen yerler dışında faaliyet gösteren mükellefler ile mücbir sebep ilan edilen yerlerde bulunan ve kanuni defter ve belgeleri zayi olmayan mükelleflerden alınan mal ve hizmetlere ilişkin karşıt incelemelerin dikkate alınması gerekmektedir.

Mücbir sebep ilan edilen yerler dışında faaliyet gösteren mükellefler ile mücbir sebep ilan edilen yerlerde bulunan ve kanuni defter ve belgeleri zayi olmayan mükelleflerden alınan mal ve hizmetlere ilişkin belgeler kapsamında %80 oranına ulaşamadığı takdirde, mücbir sebep ilan edilen yerlerde yer alan ve kanuni defter ve belgeleri zayi olan mükelleflere ait defter ve belgelerde belirtilen tutarlar da karşıt inceleme tutanağı bulunmaksızın bu oranın hesabında dikkate alınabilecektir.

Yeminli mali müşavirler tarafından düzenlenecek tasdik raporlarında, mücbir sebep ilan edilen yerlerde bulunan ve defter ve belgesi zayi olan mükellefler nezdinde yapılamayan ancak karşıt inceleme hesabında dikkate alınan belgelerin doğruluğuna ilişkin açıklamalara ve diğer kanıtlayıcı belgelere (nakliye, ödeme, irsaliye ve benzeri) yer verilecektir.

30/3/2023 tarih ve 32148 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan [SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK KANUNU GENEL TEBLİĞİ \(SIRA NO: 47\)'n](#) de ülkemizde meydana gelen depremler nedeniyle mücbir sebep ilan edilen yerlerde bulunan mükelleflere ilişkin yeminli mali müşavirlerce düzenlenecek tasdik raporlarında karşıt inceleme tutanağının aranıp aranmayacağına ilişkin usul ve esasların belirlenmiştir.

I-) Yeminli mali müşavirler tarafından düzenlenen tasdik raporlarında mücbir sebep ilan edilen deprem bölgesindeki mükellefler bakımından karşıt inceleme tutanağına ilişkin esaslar

(1) Yeminli mali müşavirlerce düzenlenecek tasdik raporlarında, mücbir sebep ilan edilen yerlerdeki mükellefler nezdinde yapılacak karşıt incelemelerde, söz konusu mükelleflerin defter ve belgelerinin zayi olduğuna ilişkin zayi belgesinin bulunması halinde, zayi olan defter ve belgelerin ait olduğu dönemlere ilişkin karşıt inceleme tutanağı aranmayacaktır.

Örnek-1: Ankara'da faaliyette bulunan (A) şirketinin, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun (11/1-a) maddesi kapsamında ihracat teslimlerine ilişkin 2022/Temmuz dönemine ait 500.000-TL KDV iadesi talebi bulunmaktadır. Bu şirketin KDV iade talebine ilişkin karşıt incelemeye konu olan belgeleri;

- 1-Adana ilinde bulunan ve zayi belgesi olmayan mükellef,
- 2-Şanlıurfa ilinde bulunan ve zayi belgesi bulunan mükellef,
- 3-Mücbir sebep ilan edilen yerler arasında yer almayan Aksaray ilinde bulunan mükellefe aittir.

Buna göre, bu iade talebine ilişkin düzenlenecek YMM Tasdik Raporunda, Adana ve Aksaray illerinde bulunan mükelleflerden alınan mal teslimlerine ilişkin karşıt inceleme tutanağı aranırken, Şanlıurfa ilinde bulunan mükelleften yapılan alımlar için karşıt inceleme tutanağı aranmayacaktır.

(2) Katma Değer Vergisi iadelerinde yapılacak karşıt incelemelerde, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliğlerinde yer alan esaslar çerçevesinde %80 oranının hesaplanmasında öncelikle mücbir sebep ilan edilen yerler dışında faaliyet gösteren mükellefler ile mücbir sebep ilan edilen yerlerde bulunan ve kanuni defter ve belgeleri zayi olmayan mükelleflerden alınan mal ve hizmetlere ilişkin karşıt incelemelerin dikkate alınması gerekmektedir.

(3) Mücbir sebep ilan edilen yerler dışında faaliyet gösteren mükellefler ile mücbir sebep ilan edilen yerlerde bulunan ve kanuni defter ve belgeleri zayi olmayan mükelleflerden alınan mal ve hizmetlere ilişkin belgeler kapsamında %80 oranına ulaşamadığı takdirde, mücbir sebep ilan edilen yerlerde yer alan ve kanuni defter ve belgeleri zayi olan mükelleflere ait defter ve belgelerde belirtilen tutarlar da karşıt inceleme tutanağı bulunmaksızın bu oranın hesabında dikkate alınabilecektir.

Örnek-2: İstanbul'da faaliyette bulunan (B) şirketinin, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun (11/1-a) maddesi kapsamında ihracat teslimlerine ilişkin 2022/Ağustos dönemine ait 2.000.000-TL KDV

iadesi talebi bulunmaktadır. Bu şirketin KDV iade talebine ilişkin karşıt incelemeye konu olan belgelerde yer alan KDV tutarları;

1-Antalya:1.000.000-TL, (Mücbir sebep ilan edilen yerler arasında bulunmamaktadır.)

2-Gaziantep: 400.000-TL, (Mükellefin zayi belgesi yoktur.)

3-Kahramanmaraş: 600.000-TL'dir. (Mükellefin zayi belgesi vardır.)

Buna göre, bu iade talebine ilişkin düzenlenecek YMM Tasdik Raporunda, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliğlerinde yer alan esaslar çerçevesinde %80 oranının hesaplanmasında öncelikle mücbir sebep ilan edilmeyen yerler ile mücbir sebep ilan edilen yerlerde bulunan ve kanuni defter ve belgeleri zayi olmayan mükellefler dikkate alınacağından, öncelikle Antalya ve Gaziantep illerindeki mükellefleri olacaktır. Bu illerde yer alan ve karşıt incelemeye konu olan belgelerde yer alan tutarlar toplam 1.400.000-TL olup bu tutarlar için karşıt inceleme yapılacaktır. Söz konusu tutara ilişkin oran %70 olması nedeniyle %80 oranını karşılamadığından geriye kalan %10'luk kısım Kahramanmaraş ilinde bulunan mükelleften alınan mal teslimlerine ilişkin belgelerde belirtilen 600.000-TL'lik tutardan karşılanacak ve ilgili vergi dairesince 26/4/2014 tarihli ve 28983 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde belirtilen esaslar çerçevesinde işlem tesis edilecektir.

Örnek-3: İzmir'de faaliyette bulunan (C) şirketinin, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun (11/1-a) maddesi kapsamında ihracat teslimlerine ilişkin 2022/Eylül dönemine ait 1.750.000-TL KDV iadesi talebi bulunmaktadır. Bu şirketin KDV iade talebine ilişkin karşıt incelemeye konu olan belgelerde yer alan KDV tutarları;

1-Diyarbakır: 550.000-TL, (Mükellefin zayi belgesi yoktur.)

2-Adıyaman: 400.000-TL, (Mükellefin zayi belgesi vardır.)

3-Ankara: 800.000-TL'dir. (Mücbir sebep ilan edilen yerler arasında bulunmamaktadır.)

Söz konusu tutarların 1.000.000-TL'lik kısmı Diyarbakır ve Ankara illerinde bulunan farklı mükelleflerden alınan ve karşıt inceleme zorunluluğu kapsamı dışında bırakılan (KDV hariç tutarı 65.000 TL'nin altında olan) mal teslimlerinden kaynaklanmaktadır.

İade talebine ilişkin düzenlenecek YMM Tasdik Raporunda, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliğlerinde yer alan hükümler çerçevesinde indirilecek KDV'nin üçte biri veya daha fazlasının karşıt inceleme zorunluluğu kapsamı dışında bırakılan mal veya

hizmet alımlarından kaynaklandığı hallerde karşıt inceleme zorunluluğu kapsamı dışında bırakılan mal ve hizmet alımları ile ilgili indirilecek KDV'nin yarısına tekabül eden mal ve hizmet alımları ile ilgili karşıt inceleme yapılması yeterli olacaktır.

Buna göre, indirilecek KDV'nin üçte birinden fazlası karşıt inceleme zorunluluğu sınırı altında (KDV hariç 65.000-TL) olan alımlardan kaynaklandığından, sınırın altında kalan 1.000.000-TL'lik KDV'ye ilişkin alımların yarısı olan 500.000-TL'lik KDV'ye yönelik alımlara karşıt inceleme yapılmalıdır. Diyarbakır ve Ankara için karşıt inceleme yapılması gerekli geriye kalan KDV tutarı 350.000-TL'de eklendiğinde karşıt inceleme yapılacak toplam tutar 850.000-TL, oran olarak %48 olacak ve %80'in altında kalacaktır. Bu tutara, kanuni defter ve belgeleri zayi olan Adıyaman mükellefine ait 400.000-TL'lik KDV'ye ilişkin belgeler eklendiğinde ise toplam tutar 1.250.000-TL, oran %71 olacak ve bu oranda %80'in altında kalacaktır. Bu durumda söz konusu oranın sağlanıp sağlanmadığı dikkate alınmayacak ve ilgili vergi dairesince Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde belirtilen esaslar çerçevesinde işlem tesis edilecektir.

II-) Vergi dairelerince yapılacak işlemler

(1) Yeminli mali müşavirlerce düzenlenen tasdik raporu ilgili vergi dairesine ibraz edildiğinde, vergi daireleri tarafından mücbir sebep ilan edilen yerlerde bulunan ve defter ve belgelerinin zayi olmasından dolayı karşıt inceleme tutanağı aranmayan mükelleflere ait belgelerde yer alan tutarlara ilişkin tetkik ve değerlendirmeler özenle yapılacak ve bu tetkik ve değerlendirmeler sonucunda, söz konusu iade işlemi ile ilgili olarak Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde belirtilen esaslar çerçevesinde işlem tesis edilecektir.

III-) Diğer hususlar

(1) Yeminli mali müşavirler tarafından düzenlenecek tasdik raporlarında, mücbir sebep ilan edilen yerlerde bulunan ve defter ve belgesi zayi olan mükellefler nezdinde yapılamayan ancak karşıt inceleme hesabında dikkate alınan belgelerin doğruluğuna ilişkin açıklamalara ve diğer kanıtlayıcı belgelere (nakliye, ödeme, irsaliye ve benzeri) yer verilecektir.

Söz konusu Tebliğ yayımı tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Saygılarımızla...